

Imaginacija (Predočavanje)

Tanja Gulan
Praktikum II, 15. radionica
27.3.2021. Rijeka

Automatske misli (AM)

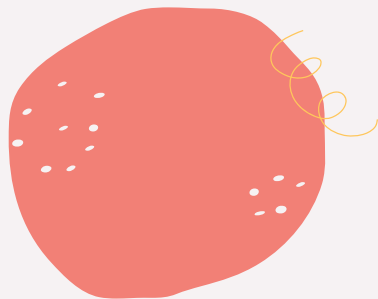
Mogu se pojaviti kao ...

....neizgovorene riječi u svijesti

....slike ili predodžbe

....oboje

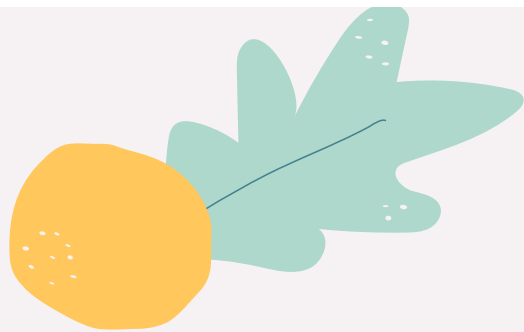

Predodžbe

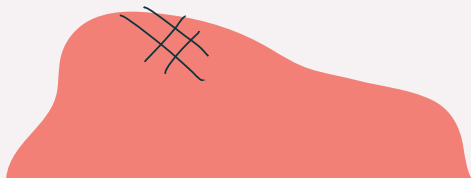
- Pojavljaju se kod velikog broja klijenata, no samo neki o njima izvještavaju
- Priroda predodžbi: kratke i uznemirujuće, brzo se potiskuju iz svijesti
- Neki klijenti nisu vješti u identifikaciji automatskih predodžbi
- Edukaciju o AM i predodžbama treba početi odmah na prvoj seansi

01.

Identificiranje predodžbi

Identificiranje predodžbi

Istraživanje
spontanih
predodžbi

Vođenje putem pitanja

Korištenje drugih naziva (mentalne slike, zamišljanje, maštanje, sjećanje...)

Istraživanje neutralnih ili pozitivnih predodžbi

Izazivanje
predodžbi

Također vođenim pitanjima o nekoj situaciji

Zadavanje zadaće da se istražuju predodžbe

Spontane predodžbe

1. Obratite pozornost na to kada K opisuje neku određenu scenu, uključujući detalje iz različitih osjetila
2. Kada se to dogodi postavite „istraživačka” pitanja „možete li mi reći još malo o tome što vidite/osjetite?” „Možete li pobliže opisati tu scenu/sliku?”
3. Kada klijent govori o automatskim mislima ili osjećajima pitajte za prateće predodžbe

- Kada ste to pomislili je li vam se pojavila neka slika u glavi?
  - Kada ste pomislili _____, kako je to izgledalo?
  - Možete li vidjeti neku scenu/sliku u glavi kada mislite o _____?
  - Imate li ikakve predodžbe/slike povezane s tom situacijom?
  - Imate li kakve predodžbe koje prate taj osjećaj?
  - Kada osjećate _____, da li se javlja slika ili predodžba u umu/glavi?
-

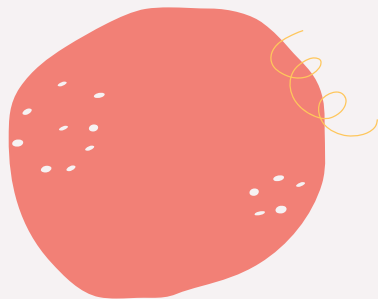
02. Educiranje klijenta o predodžbama

Educiranje klienta o predodžbama

- Neki klienti modu identificirati predodžbe, ali ih se boje izreći zbog uznemirujuće prirode samih predodžbi
  - ...ili jer ne žele da ih terapeut vidi uznemirene
- Što napraviti u tom slučaju?
  - Normalizirati predodžbena iskustva
  - To pomaže u smanjenju anksioznosti i omogućava lakše identificiranje predodžbi
  - Terapeut često mora biti uporan u podučavanju identificiranja predodžbi, no mnogi terapeuti nakon prvih par pokušaja odustanu

psihoedukacija o predodžbama

Mentalne slike (predodžbe) su „slike” u vašem umu. Gotovo svi ljudi imaju neku vrstu iskustva s predodžbama. Te predodžbe mogu uključivati i iskustva iz drugih osjetila. Na primjer, možete „čuti” zvuk u svom zamišljanju (imaginaciji) kao što je zvuk školskog zvona ili zvuk sirene ambulantnih vozila. Može se dogoditi da da osjetite miris, okus ili da osjećate stvari u svojoj imaginaciji. Te predodžbe mogu biti jasne i zorne, ili nejasne i maglovite, mogu se pojaviti na trenutak ili trajati dugo. Kada vam govorim o predodžbama govorim o ovome što sam sada opisao/la.

Adaptirano iz Hales i sur. (2014)

03. Odgovaranje na spontane predodžbe

Odgovaranje na spontane predodžbe

Praćenje
predodžbe do
završetka

Vremenski skok
unaprijed

Suočavanje u
predodžbi

Mijenjanje
predodžbi

Testiranje
stvarnosti
predodžbe

Ponavljanje
predodžbi

Zamjenjivanje, zaustavljanje i
skretanje pažnje od predodžbi

1. Praćenje predodžbe do završetka

Kada je korisna?

- kada K katastrofizira i anticipira da će situacija biti gora nego što vjerojatno hoće
- Može biti korisna i za K koji su skloni „sve-ili-ništa” mišljenju i koji vide samo negativnu stranu situacije
- Pomaže T i K u boljoj konceptualizaciji problema, vodi kognitivnoj restrukturaciji predodžbe i smanjuje razinu nemira kod K
- Kod predodžbi situacija koje su ispunjene anksioznošću K obično stane kada je „najgore”
- K se potiče da nastavi zamišljati spontanu predodžbu sve dok se ne pojavi jedna od dviju stvari:
- **K zamišljanjem prolazi kroz krizu i osjeća se bolje**

Ili

- **Zamišlja krajnju katastrofu** (npr. smrt)
- Istražiti značenje katastrofe

2. Vremenski skok unaprijed

- Nekad prethodna tehnika ne daje rezultate jer K zamišlja previše prepreka ili uznemirujućih događaja
- T tada predlaže K da zamisli sebe u nekom vremenu u bliskoj budućnosti
- Npr. „Kako bi bilo da zamislite vremenski skok unaprijed i zamislite da _____.” „Ako zamislite sebe za mjesec dana, kako sada Vaš život izgleda?”
- Ova tehnika može biti korisna kada nije izgledno da će se neka situacija brzo razriješiti, a neugodni osjećaji trajat će neko vrijeme, npr. oporavak od prekida veze

3. Suočavanje u predodžbi

- Klijent zamišlja novi način reagiranja na određeni tip situacije te se predočavanje koristi za uvježbavanje vještina suočavanja i nošenja sa situacijama koje je naučio na terapiji
- Kada je korisno: kada klijent ima poteškoća sa suočavanjem s određenim tipom situacije zbog ljutnje, anksioznosti ili drugih emocija. Ova tehnika omogućava im da u mašti naprave ono što će im pomoći da prođu kroz tešku situaciju
- Npr. Klijent izvještava o tjeskobi zbog javnog govora, brine se da će se spetljati i zaboraviti što treba reći

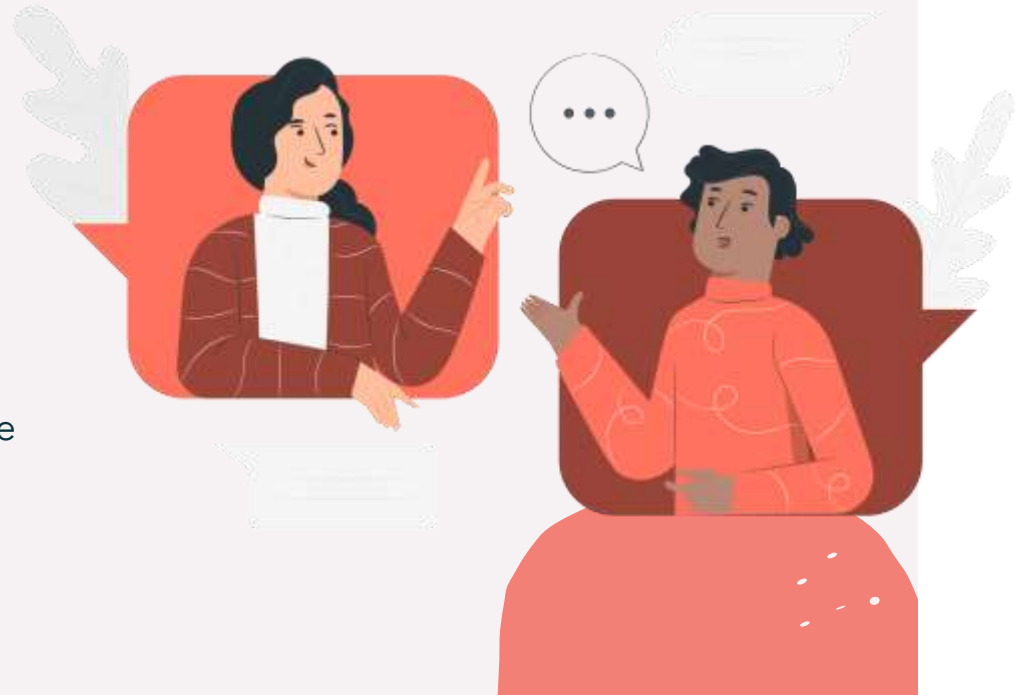
4. Mijenjanje predodžbi

- U ovoj tehnici poučavamo K u identificiranju predodžbi, a zatim u njenom ponovnom dočaravanju s promjenom kraj
- **Kada je korisna:** kada ponašanje osobe doprinosi nepoželjnom ponašanju, ili kada promjena u njihovom ponašanju može poboljšati ishod
- Npr. Klijent se osjeća usamljeno, i izvještava o tome kako provodi vrijeme sam kod kuće, želi više izlaziti iz kuće, ali nema razlog i ne zna odakle početi

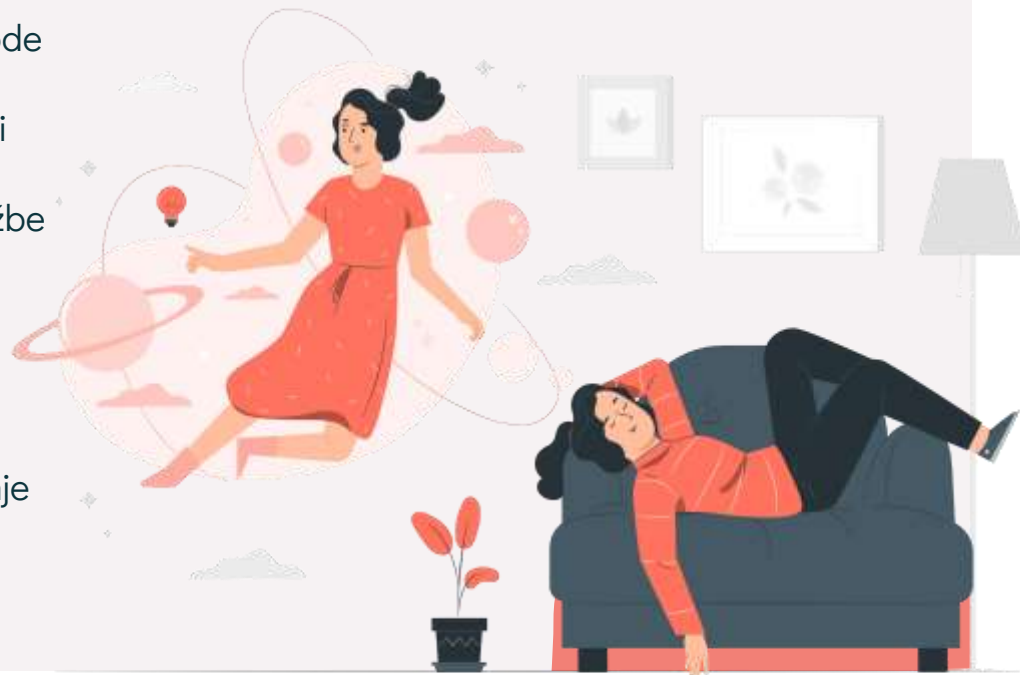
5. Testiranje stvarnosti predodžbe

- Terapeut se prema predodžbi odnosi kao prema verbalnoj AM koristeći **sokratovski dijalog**
- Korištenje pitanja s dna obrasca o zapisu disfunkcionalnih misli
- Kad se radi o predodžbama poželjnije je koristiti tehnike koje koriste vizualne oblike, a ne verbalne tehnike – koristiti intervencije koje se temelje na sličnim procesima kao predodžbe

6. Ponavljanje predodžbi

- Koristi se kada klijent jasno zamišlja pretjerane, iako nekatastrofične ishode
- Terapeut instruiira klijenta da nastavi opetovano zamišljati originalnu predodžbu i opaža jesu li se predodžbe i klijentov nivo uznemirenosti promijenili
- Kod nekih klijenata automatska provjera stvarnosti i svaka sljedeća predodžba bude realističnija i s manje uznemirenosti

7. zamjenjivanje, zaustavljanje i skretanje pažnje od predodžbe

- Ne dovodi do kognitivnog restrukturiranja

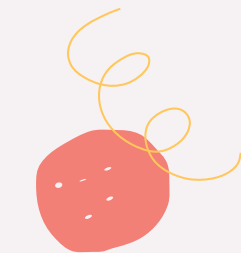

1. Zaustavljanje predodžbe

- a. Kao i zaustavljanje AM – prepoznavanje predodžbe i njeno isključenje
- b. Može se koristiti s drugim tehnikama skretanja pažnje

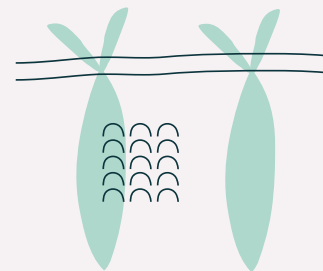
2. Tehnika zamjenjivanja

- Zamjena s ugodnom predodžbom
- zahtjeva prethodno uvježbavanje, može se koristiti kada se rade vježbe relaksacije da se uvježba

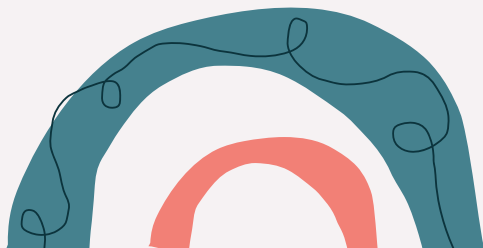

04. Izazivanje predodžbi kao terapijski postupak

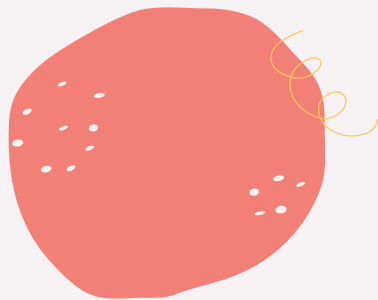
Uvježbavanje
tehnika za
suočavanje

Udaljavanje

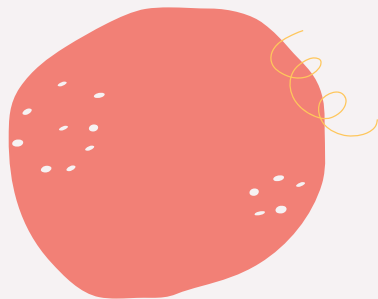
Smanjenje opažene
prijetnje

1. Uvježbavanje tehnika za suočavanje

Terapeut izaziva predodžbu da bi vježbao tehnike kognitivne terapije, umjesto da pacijent zamišlja kako se suočava u spontanoj predodžbi
Napravi se proba u mašti, klijent zamišlja sebe kako se realistično suočava sa situacijom, a zatim klijent zapisuje one tehnike za koje je predvidio da bi mu mogle pomoći

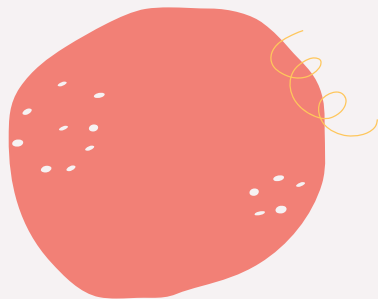
2. Udaljavanje

Izazivanje predodžbe kojom se smanjuje uznemirenost i pomaže klijentu da problem vide u široj perspektivi

Traženje od klijenta da zamisli situacije koje su vremenski odmaknute od situacije koja izaziva uznemirenost i da procjenjuje uznemirenost (npr. neposredno nakon nesreće bi bila jako uznemirena, a kolika bi uznemirenost bila nakon jedne godine, 5 godina)

Slično tehnici skoka unaprijed, ali uključuje veće vremensko razdoblje

3. Smanjenje opažene prijetnje

Cilj je da klijent razmotri situaciju s realističnijom procjenom stvarne prijetnje

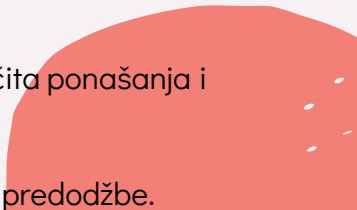
Npr. zamišljanje ohrabrujućih lica kolega dok se drži prezentacija

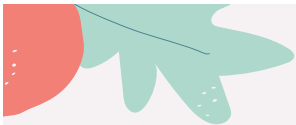
Ili npr. kod osobe koja se boji carskog reza – zamišljanje sve medicinske opreme i brižnih lica liječnika i medicinskih sestara

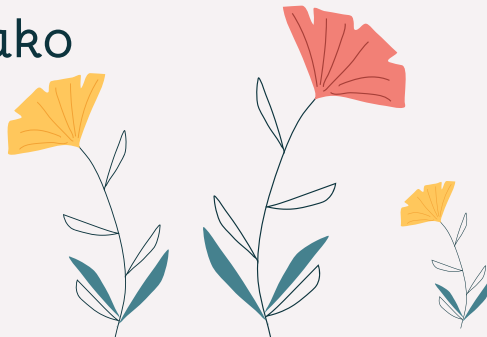
Kada je korištenje predodžbi korisno

- **Internaliziranje kognitivne promjene.** Klijent može na kognitivnoj razini razumjeti da su misli iracionalne, ali se ne osjeća bolje zbog toga, imaginacija može pomoći klijentu da prihvati promjenu (nove, adaptivne misli) na emocionalnoj razini
  - **Smanjenje neugodnih emocija.** Uznemirujuće predodžbe mogu izazvati ili održavati neugodne emocije. Tehnike imaginacije mogu umanjiti intenzitet mentalnih slika i povezanih emocija
  - **Dekatastrofiziranje.** Brojne predodžbe uključuju najgori mogući scenarij. Tehnike imaginacije mogu pomoći klijentima da pronađu ishode koji su vjerojatniji da se dogode
  - **Povećanje adaptivnog ponašanja.** Predočavanje omogućava klijentima da vizualiziraju upotrebu adaptivnog ponašanja, kao što su strategije suočavanja, prorađivanje teških emocija ili situacija, što onda povećava vjerojatnost korištenja takvih ponašanja
  - **Prikladno reagiranje na situaciju.** Predočavanje omogućava klijentu da testira različita ponašanja i identificira bolje odgovore na situaciju
  - Kada klijent razumije predočavanje i zašto je korisno terapeut može početi izazivati predodžbe.
-

Zaključno:

AM u vidu predodžbi
javljaju se kod mnogih (ako
ne i svih klijenata)
potrebno je uporno
ispitivanje predodžbi kako
bi ih klijenti osvijestili i
počeli prepoznavati

Hvala na pažnji!

